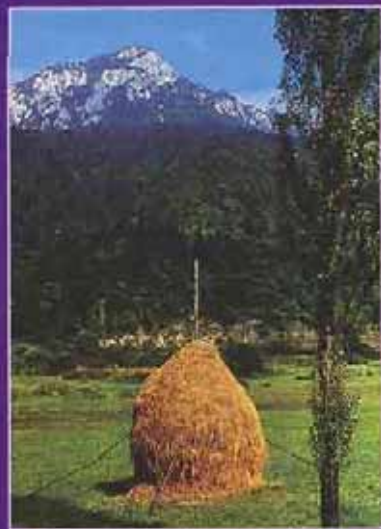
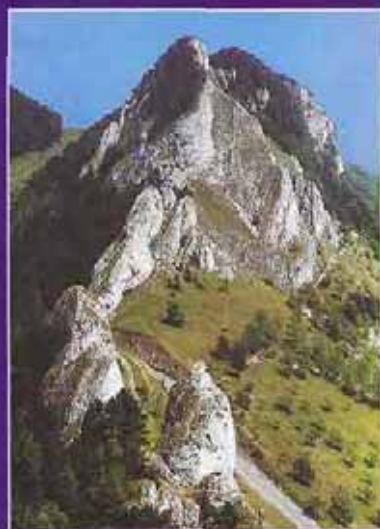

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V ROKOCH 1992 - 1993

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ŽIVOTNE PROSTREDIE Slovenskej republiky

v rokoch 1992-1993

RASTLINSTVO A ŽIVOČÍŠTVO

Rastlinstvo a živočíšstvo sú tými zložkami prírody, ktoré azda najvernejšie odrážajú kvalitu a smer vývoja životného prostredia. Najcitlivejšie druhy živočíchov a rastlín sa preto označujú za **bioindikátory**. Súčasný stav rastlinstva a živočíšstva je popri prírodných podmienkach a prirodzenom vývoji ovplyvnený predovšetkým dôsledkami činnosti človeka. Tieto sa prejavujú od bunečnej cez individuálnu, populačnú, až po ekosystémovú úroveň.

Rastlinstvo

V podmienkach Slovenska je **klimaxovým spoločenstvom** prakticky na celom území les. Dnešnú situáciu, pri ktorej lesy pokrývajú cca 40% územia Slovenska, do značnej miery spôsobil hospodárskou činnosťou človek, ktorý odlesnil veľké oblasti a do značnej miery zmenil štruktúru ostávajúcich lesných porastov s cieľom zvýšenia produkcie dreva. Týmto procesom, spolu s dôsledkami znečisťovania ovzdušia, nastal **hromadný ústup citlivých druhov rastlín** a došlo k zmenám viacerých fytoocenóz vo všetkých troch základných fyto geografických oblastiach - **panónskej flóry** (Pannonicum), **západokarpatskej flóry** (Carpaticum occidentale) i **východoeurópskej flóry** (Carpaticum orientale). Ide predovšetkým o druhy mokradných spoločenstiev, ktoré sú ohrozované odvodňovaním a zúrodňovacími zásahmi, ale tiež lúčne spoločenstvá viazané na tradičné obhospodarovanie. Medzi **ohrozené druhy rastlín** sa dostali aj niektoré buriny, viazané na tradičné agrotechnické postupy, taktiež výtrusné rastliny, osobitne lišajníky, ktoré sú zvlášť citlivé na znečistené prostredie.

Podľa najnovších výskumov **Červený zoznam paprad'orastov a semených rastlín Slovenska** obsahuje 1 009 ohrozených a vzácných taxónov, čo predstavuje 40,36 % z 2 500 druhov vyšších rastlín Slovenska, z toho kriticky ohrozených 199 (7,96 %). Ďalších 92 taxónov sú endemity (3,68 %) a 32 taxónov vymizlo (1,28 %). Pre porovnanie v Rakúsku je z 2 873 druhov vyšších rastlín ohrozených 29,8 %, v Bulharsku z 3 583 druhov 21,5 %, v Holandsku z 1 436 druhov 34,6 %, vo Švajčiarsku z 2 696 druhov 21,5 %, vo Fínsku z 1 350 druhov 7,4 %. Z celkového počtu cca 250 tis. druhov rastlín na svete je už ohrozených 18 694 (7,5 %); z európskych cca 12 500 druhov asi 2 200 (17,6 %). Podľa **Bernského dohovoru** sa zabezpečuje v Európe ochrana 523 druhov rastlín.

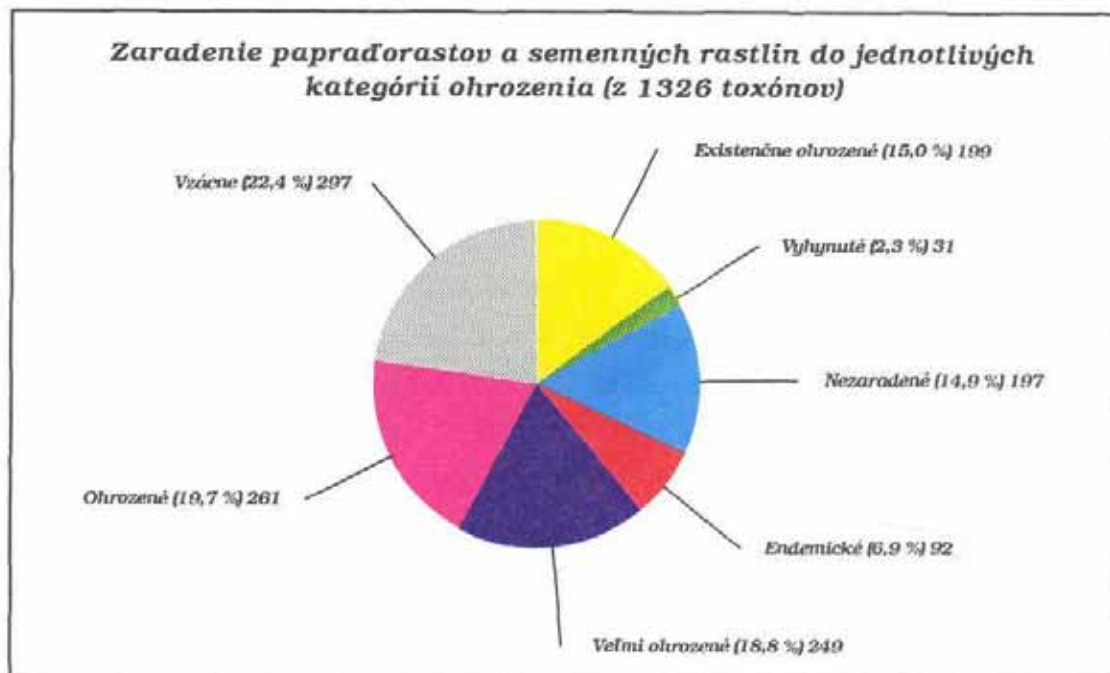
Od roku 1983 do roku 1994 bolo vypracovaných **51 návrhov osobitných režimov ochrany** prevažne kriticky ohrozených druhov rastlín. Z nich 31 MŽP SR schválilo prevažne v roku 1993 a prešli do realizácie. Išlo o aldrovandu pľuzgierkatú, limonku Gmelinovu, hviezdovec bodkovaný, kosatec pochybný, lykovec muránsky, poniklec pestrastý, poniklec Zimmermannov, korunkovku strakatú, rosičku anglickú, mečík močiarny, kozinec drsný, králik neskorý, kotvicu korintuskú, maricu píľkatú, všivec žezlovitý, klinček pyšný pravý, hmyzovník včelovitý, panevädzu lesnú, ostroplod biely, hľuzovec Loeselov, truskavec obyčajný, vstavač riedkokvetý úhľadný, červenačku hustolistú, plavúnc zaplavovaný, hrivec český, hadinec červený, páperec alpínsky, ostrevku slatinnú, blatnicu močiarnu, černoňav ihlanovitý, jesienku piesočnú, alkanu farbiarsku, ľan chlpatý hladkášty, ľanček ľanovitý, šachorník kľbkatý, rumenicu turniansku, kozinec mechúrikatý, kohringiu rakúsku, nechtovec praslenatý, feruľu Sadlerovu, elatinku trojtyčinkovú, ihlicu nízku, hmyzovník pavúkovitý, palinu rakúsku, rešetliak skalný, hrachor sedmohradský, sivuľku prímorskú, smldník piesočný, včelník rakúsky, ostricu krátkoklasú a kuričku sivastú.

Stupeň ohrozenia druhov rastlín v roku 1993

	machorasty	vyššie huby	lišajníky	riasy	krytosemenné	nahosemenné	papradorasty
Druhy spolu	822	5500	1466	3 194	2436	11	53
z toho:							
vymiznuté			133		29		3
kriticky ohrozené		50	114		193	2	4
ohrozené	130	45	235		498	1	11
vzácne		20	81		287	2	8
vyžadujúce pozornosť			15		190	1	6
komerčne ohrozené		15			487	3	10
endemity					92		

Počet chránených rastlín ostal od roku 1958 nezmenený (vyhláška Povereníctva školstva a kultúry z 23. decembra 1958 č. 21/1958 Ú. v., ktorou sa určujú chránené druhy rastlín a podmienky ich ochrany). V rokoch 1992-1993 podliehalo osobitnej úplnej ochrane 5 rodov (poniklec, plavúň, soldanelka, kosatec, okrem kosatca žltého, kavyľ, okrem kavyľa vláskovitého) a 83 druhov rastlín; okrem toho čiastočnej ochrane na celom území SR 1 rod (prilbica) a 7 druhov rastlín a úplnej ochrane na území Tatranského národného parku ešte 1 čeľaď (vstavačovité), 3 rody (kozinec - všetky vysokohorské druhy, ostropysk - všetky vysokohorské druhy, vřba

- všetky poliehavé a nízke druhy) a 37 druhov rastlín. Celkove sa právna druhová ochrana vzťahovala na 1 čeľaď, 4 rody a 120 druhov rastlín (spolu 252 druhov vyšších rastlín, pričom podľa stupňa ohrozenia by už malo byť osobitne chránených vyše 500 taxónov, vrátane niektorých húb, machorastov a lišajníkov). Z hľadiska medzinárodného environmentálneho práva (CITES) podliehajú z voľne rastúcich druhov rastlín SR ochrane všetky druhy čeľade vstavačovitých (55), cyklámen fatranský (Cyclamen fatrense), snežienka jarná (Galanthus nivalis) a šternbergia jesienkovitá (Sternbergia colchicifolia).

Živočíšstvo

Zloženie fauny SR má variabilný charakter a vychádza z geografických podmienok. Zo zoogeografického hľadiska vyčleňujeme na Slovensku dve rozsiahle oblasti - **karpatskú horskú sústavu**, pozostávajúcu najmä zo Západných Karpát a časti Východných Karpát, a **vnútrokarpatskú zníženinu** (Panónsku oblasť). Živočíšne druhy týchto dvoch oblastí sa viažu na biotopy stepí, lesostepí, listnatých a zmiešaných lesov, tajgy, tundry a európskych vysokých pohorí. Mnohé druhy v historických dobách ustúpili, iné pribudli. Hlavnou príčinou ohrozenosti fauny SR v súčasnosti je degradácia krajiny s následným ubúdaním vhodných biotopov. **Z 536 druhov voľne žijúcich stavovcov je 153 vymiznutých, ohrozených až kriticky ohrozených**

(28,5 %), z toho 27 rýb a kruhoústych rýb, 13 obojživelníkov, 10 plazov, 71 vtákov a 32 cicavcov. Ak zarátame aj poddruhy ohrozenie sa týka viacerých taxónov.

Vymiznuté a ohrozené sú tiež niektoré druhy **bezstavovcov**, napríklad 431 druhov hmyzu (1,4 %) a 35 druhov mäkkýšov (14,58 %).

Z celkového počtu 64 druhov **sladkovodných rýb a kruhoústych rýb** je v SR ohrozených 42,18 %, obdobne ako v Rakúsku zo 73 druhov rýb 42,5 % (pre porovnanie v Holandsku z 34 druhov 79,4 %, vo Švajčiarsku z 53 druhov 37,7 %, vo Fínsku zo 60 druhov 11,7 %, v Poľsku zo 66 druhov 10,6 %, v Bielorusku z 58 druhov 8,6 %, v Nórsku zo 41 druhov 4,9 %, v Grécku zo 106 druhov 19,8 %).

Horšiu situáciu zaznamenali u **obojživelníkov** (z 18 druhov v SR ohrozených 72,22 %) a **plazov** (z 13 druhov v SR ohrozených 76,92 %). V tom istom období už v Belgicku považujú všetkých 17 druhov obojživelníkov za ohrozených (100 %), v Rakúsku z 21 druhov 90,5 %, v Luxembursku z 15 druhov 86,7 %, vo Švajčiarsku z 20 druhov 80,0 %, v Česku z 20 druhov 65,0 %, v Holandsku zo 16 druhov 62,5 %, v Taliansku z 33 druhov 24,2 %, v Bulharsku zo 16 druhov len 1 (6,3 %). V Holandsku všetkých 7 druhov plazov zaradili medzi ohrozené (100 %), v Rakúsku zo 14 druhov 85,7 %, vo Švajčiarsku z 15 druhov 73,3 %, vo Francúzsku z 36 druhov 50,0 %, v Taliansku z 51 druhov 25,5 %, v Španielsku z 55 druhov 18,2 %, v Grécku z 57 druhov 12,3 %, v Turecku zo 100 druhov 23,0 %. Dánsko 5 druhov plazov na svojom území nezaraďuje medzi ohrozené druhy (0 %).

Z celkového počtu 348 druhov **vtákov** v SR sa 20,40 % považuje za ohrozených (v Taliansku z 230 druhov 43,5 %, vo Švajčiarsku z 204 druhov 40,7 %, vo Francúzsku z 353 druhov 37,4 %, v Grécku zo 407 druhov 24,6 %, vo Veľkej Británii z 520 druhov 28,3 %, vo Švédsku z 242 druhov 7,9 %, v Maďarsku z 346 druhov 11,8 %, v Česku z 220 druhov 28,2 %, v Poľsku z 222 druhov 14,0 % a na Cypre z 357 druhov len 3,4 %).

K základným ukazovateľom patrí aj **ohrozenosť cicavcov**. Kým v SR z 93 druhov cicavcov pokladajú 34,41 % za ohrozených, vo Francúzsku z 89 druhov 65,2 %, v Holandsku z 55 druhov 34,5 %, v Maďarsku zo 73 druhov 19,2 %, v Česku z 87 druhov 29,9 %, v Rakúsku z 82 druhov 39,0 %, v Poľsku z 83 druhov 13,3 %, vo Fínsku zo 62 druhov 11,3 %, v Nórsku z 55 druhov 7,3 %. Írsko nepokladá ani jeden z 26 druhov voľne žijúcich cicavcov na svojom území za ohrozený.

K ochudobňovaniu fauny cicavcov dochádza postupným vyhubením ta-

kých druhov ako zubor, bobor a norok, i keď v rokoch 1992-1993 zaznamenali opätovne výskyt bobra vodného na niektorých lokalitách v SR. Taktiež sa nevylučuje prechod zubrov hôrnych z Poľska na územie SR vo Východných Karpatoch. Ojedinelý bol prechod losa mokračového na územie SR, taktiež z Poľska. Naopak, isté obohatenie fauny nastáva prenikaním druhov zo susedných štátov, prípadne introdukciou cudzích druhov (ondatra). Otázka prirodzenej fluktuácie živočíšnych druhov nieje dostatočne objasnená. K jej poznaniu môže prispieť len dlhodobé štúdium populačnej dynamiky.

Ohrozenosť druhov živočíchov a vyšších rastlín (1993)

Skupina	Svet		Európa		SR	
	Počet druhov	Ohrozené* (%)	Počet druhov	Ohrozené (%)	Počet druhov	Ohrozené (%)
Cicavce	4327	16	250	42	93	34,41
Vtáky	9672	11	520	15	348	20,40
Plazy	6550*	3	199	45	13	76,92
Obojživelníky	4000	2	71	30	18	72,22
Sladkovodné ryby	8400*	4	227	52	64	42,18
Bezstavovce	>1 mil.*	?	200 tis.*	9	39 tis.*	?
Vyššie rastliny	250 tis.*	7	12 500*	21	2 447	41,36

*odhad

Stupeň ohrozenia živočíchov v SR v roku 1993

Ukazovateľ	hmyz	kôrovce	mäkkýše	ryby a kruhoústce	obojživelníky	plazy	vtáky	cicavce
Známe druhy spolu	31 322	395	240	64	18	13	348	93
z toho								
vymiznuté	16		3	12	4	4	3	3
kriticky ohrozené	92		15	12	9	6	15	11
ohrozené	323		17	3			53	18
vzácne				3			33	17
vyžadujúce ďalšiu pozornosť	11		9	7			24	2
zákonom chránené	84	2	2	8		9	234	45

Ochrana bezstavovcov sa viazala na jednotlivé ekosystémy v rámci chránených území, osobitne len na 5 rodov (askalafus, bystruška, čmeľ, mravec, húseničiar) a 16 druhov hmyzu. Za chránené druhy vyhlásili aj

raka skalného (*Astacus torrentium*), žiabronôžku arktickú (*Branchinecta paludosa*) a od roku 1992 aj slimáka záhradného (*Helix pomatia*) a slimáka žltkastého (*Helix lutescens*). Ochranu týchto dvoch druhov slimákov si vyžiadal ich rozsiahly zber, organizovaný z komerčných hľadísk, ktorý spôsobil enormný úbytok týchto mäkkýšov.

Zo 61 druhov **rýb** sa osobitná ochrana zameriavala na 8 druhov (blatniak tmavý, hrúz fúzatý, hrúz Kesslerov, kolok menší, kolok väčší, šabl'a krivočiara, hlavátka obyčajná - neresové stáda na neresiskách a divý dunajský kapor - neresové stáda na neresiskách). Ochrane podliehali aj z 3 druhov kruhoústych rýb (*Cyclostomata*) mihule (rod *Lampetra*).

Ryby a iné vodné živočíchy spadali okrem štátnej ochrany prírody aj pod ochranu podľa zákona č. 102/1963 Zb. o rybárstve. Vyhláškou MPLVH č. 103/1963 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o rybárstve sa zabezpečovala doba hájenia 5 druhov rýb od 1. septembra do 15. apríla, 21 druhov rýb od 16. marca do 15. júna, pstruha dúhového od 1. novembra do 15. apríla a hlavátky obyčajnej od 1. januára do 30. septembra. Podľa tejto vyhlášky bolo celoročne zakázané loviť samice rakov (samcov rakov od 1. októbra do 30. apríla) a raka skalného; taktiež perlorodku riečnu, šľabku rybničnú, šľabku potočnú a žaby.

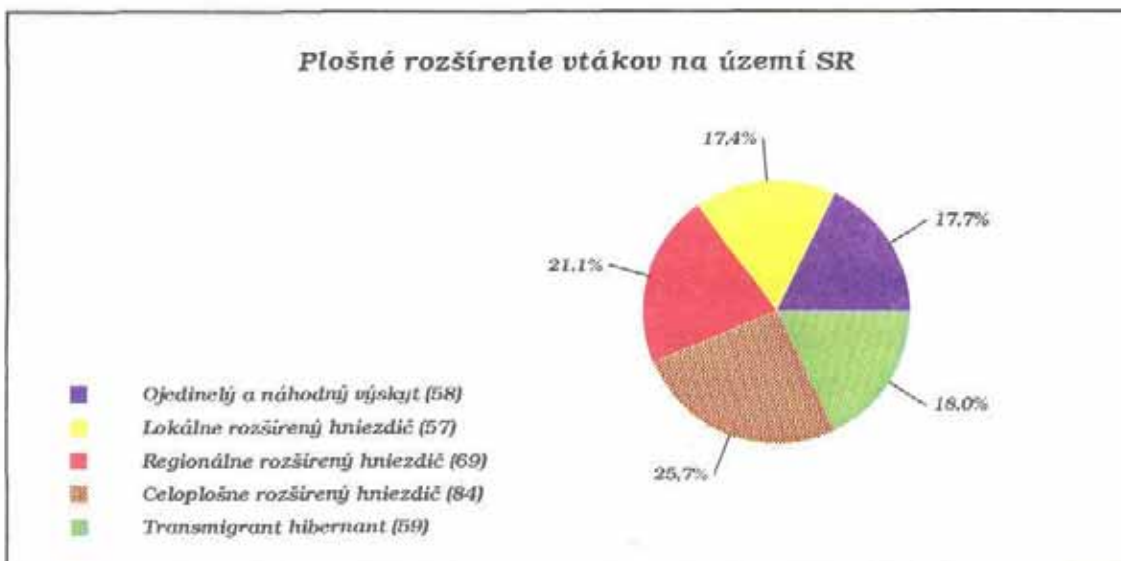
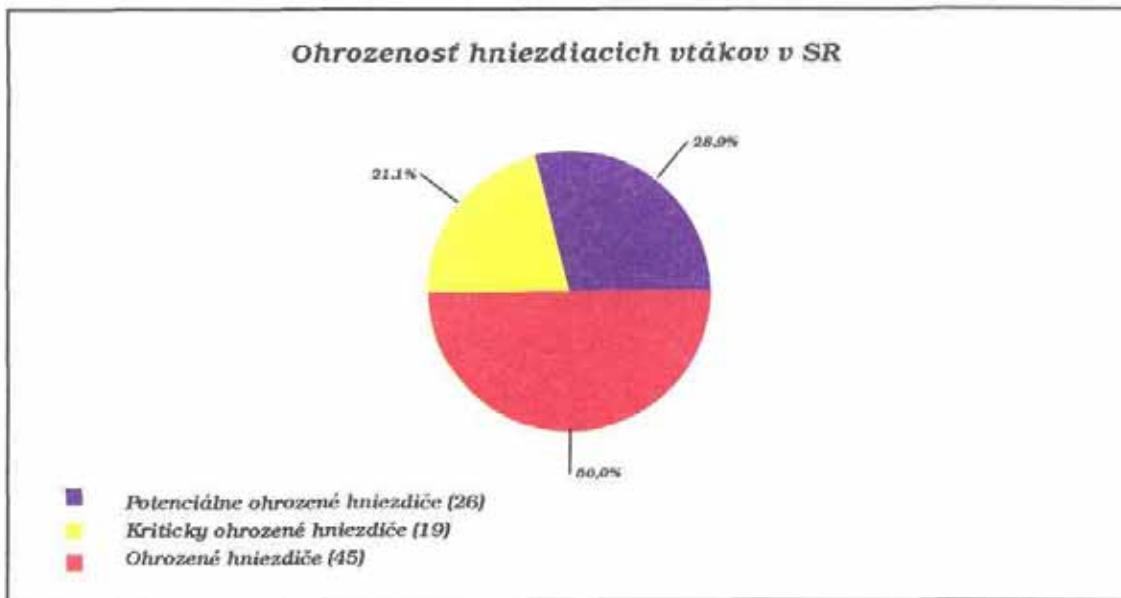
Niektoré druhy žiab (hrabavka škrvnitá, rosnička stromová, všetky drahý rodu ropucha) boli chránené aj podľa vyhlášky Predsedníctva SNR č. 125/1965 Zb. o ochrane voľne žijúcich živočíchov. Okrem toho z 18 druhov **obojživelníkov** patrili medzi chránené druhy salamandra škrvnitá, mlok karpatský, mlok veľký a mlok alpský. Celkove v rámci štátnej ochrany prírody chránili 1 rod (ropucha) a 6 druhov obojživelníkov.

Ochrana **plazov** ostala nezmenená a vzťahovala sa z 13 druhov plazov na 1 rod (jašterica) a 5 druhov (had hôrny, krátkonôžka európska, korytnačka bahenná, slepúch obyčajný a zmijovec hladký).

Z 348 druhov **vtákov** na území SR je chránených 234 (67,24% avifauny Slovenska). V podstate ide o osobitnú ochranu 29 rodov a 121 druhov vtákov. Do troch kategórií ohrozenosti spolu zaraďujeme 38,4% chránených druhov. V kategórii nechránených druhov vtákov (114 zvyšných - 32,76 %) však nachádzame aj taxóny, ktoré už dlhšie spĺňajú kritériá ohrozených druhov, napríklad tetrov obyčajný (*Lyrurus tetrix*) a hlucháň obyčajný (*Tetrao urogallus*).

Počet hniezdnej populácie vtákov SR naznačuje, že 87 druhov vykazuje ubúdajúci trend (41,7%) z toho 20 kritický trend (9,6% hniezdiacej

populácie). Populáciu 95 druhov možno považovať za ustálenú (45,5%) a 24 druhov (11,5 %) má čo do početnosti vzostupný trend. Druhy nidifikantov (hniezdičov) dosiahli v rokoch 1992-1993 v SR počet 118 (33,91 %), nonnidifikantov (nehniezdičov) 230 (66,09 %). Z hniezdičov bolo 19 kriticky ohrozených (21,1%), 45 ohrozených (50,0%) a 26 potenciálne ohrozených (28,9).

Podľa zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve v znení neskorších predpisov a predpisov vydaných na jeho vykonanie 47 druhov vtákov (pernatá zver) v SR zaradili pod celoročnú ochranu. Za nechránené sa považujú 2 druhy (vrana obyčajná východoeurópska a straka obyčajná). Ostatných 17 druhov patrí do kategórie s obmedzeným lovom.

Na území SR sa vyskytuje 93 druhov **cicavcov**, z toho chránených je 45 (48,38 %) a nechránených 48 (51,62 %). Ochrana zahŕňa 2 čeľade (netopierovité a podkovárovité), 3 rody (bielozubka, jež, piskor) a 16 druhov cicavcov. V roku 1992 došlo k rozšíreniu počtu chránených druhov o bobra vodného (*Castor fiber*). Do kategórie kriticky ohrozených druhov zaradili 14 (15,05%), ohrozených druhov 19 (20,43%) a potenciálne ohrozených 12 (12,90%) druhov. Celkove medzi ohrozené cicavce zaradili 45 druhov (48,39%). Zvyšných 48 druhov zatiaľ patrí medzi neohrozené druhy.

Trendy populačnej dynamiky naznačujú, že 6 druhov (7 %) cicavcov vykazuje kritický trend, 29 (33,7 %) je na ústupe (ubúdajúci trend), 38 druhov (44,2 %) stagnuje (ustálený trend) a 6 má vzostupný trend (7 %).

Podľa predpisov o poľovníctve na Slovensku 11 druhov cicavcov (kamzík vrchovský, kozorožec vrchovský, koza bezoárová, los mokradňový, svišť vrchovský, medveď hnedý, vydra riečna, veverica obyčajná, s určitými podmienkami aj všetky druhy ježov, lasica obyčajná, hranostaj obyčajný) podlieha celoročnej ochrane. Celoročný lov je povolený u 6 druhov (líška obyčajná, psík medvedíkovitý, tchor obyčajný, tchor svetlý, škrečok poľný, syseľ obyčajný) a 14 taxónov má obmedzený čas lovu. Spolu ide o 31 druhov (skupín) srstnatej zveri, ktorá sa ešte stále právne delí na úžitkovú a škodnú, čo už nezodpovedá ekologickým poznatkom.

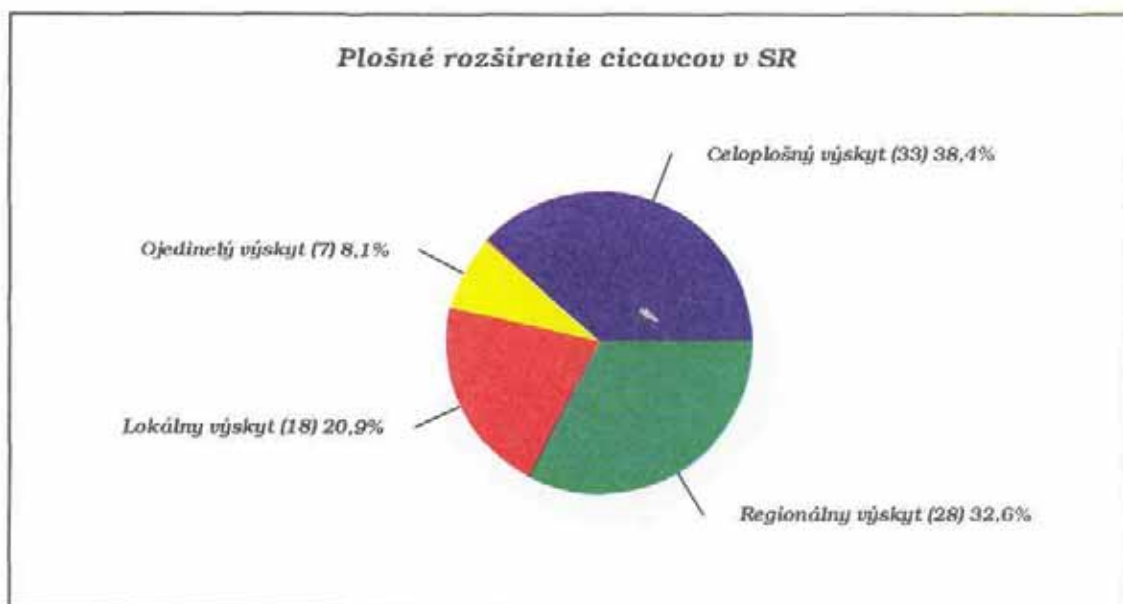
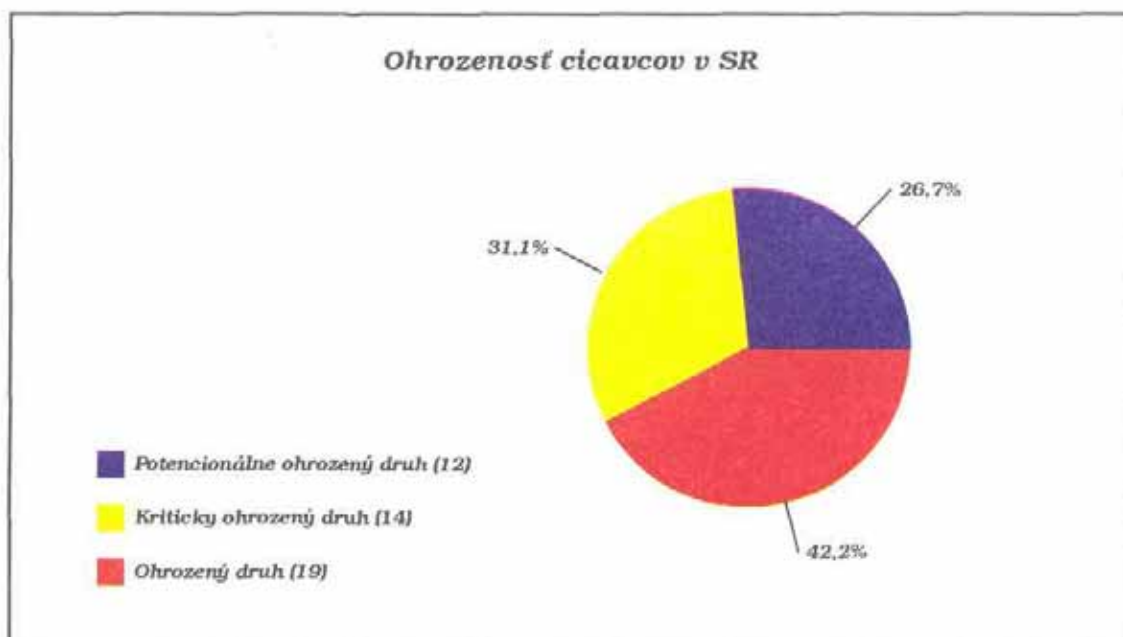
Pre záchranu jedincov ohrozených a chránených druhov, ich biotopov a posilnenie prirodzených populácií realizovali pracovníci štátnej ochrany prírody v rokoch 1992-1993 **viacero záchranných prenosov a reintrodukcie** (ročný priemer 10 prenosov a 28 reintrodukcií).

Pre posilnenie prírodných populácií ohrozených druhov tiež začali s **odchovom vybraných druhov živočíchov**.

Jednou z úloh druhovej ochrany je i **záchrana poranených a handicapovaných živočíchov**. Pre tieto účely zriaďovali **sieť pohotovostných záchranných zariadení a rehabilitačných staníc**. Na Slovensku vybudovali 12 pohotovostných záchranných zariadení, v ktorých bolo v hodnotenom období umiestnených 102 živočíchov. *Začal* sa aj odchov niektorých druhov.

Do roku 1994 bolo vypracovaných **41 návrhov osobitných režimov ochrany vybraných chránených alebo ďalších kriticky ohrozených druhov (rodov) živočíchov**, z ktorých viaceré opatrenia sa začali realizovať. Išlo o 6 druhov bezstavovcov (jasoň červenooký, pestroň vlkovcový, sága stepná, žiabronôžka arktická, askalafus škrvnitokrídly, mravce rodu

Formica), 2 druhy rýb (hlavátka obyčajná, blatniak tmavý), 1 druh obojži-
 velníka (mlok vrchovský), 2 druhy plazov (korytnačka močiarna, krátko-
 nôžka európska), 22 druhov (skupín) vtákov (hlucháň obyčajný, tetov
 obyčajný, drop veľký, krkavec čierny, bocian biely, holub plúžik, sovy,
 dravce, krakľa belasá, brehuľa obyčajná, včelárik zlatý, bučiak veľký, vo-
 lavka purpurová, ležiak obyčajný, prepelica poľná, jarabica poľná, labuť
 hrubozobá, kormorán veľký, bučiak nočný, bučiak trsťový, brehár čierno-
 chvostý, hvizdák veľký) a 8 druhov (skupín) cicavcov (zubor hôrny, svišť
 vrchovský, bobor vodný, netopiere, kamzík vrchovský, vydra riečna,
 mačka divá, hraboš severský).

*Prehľad akcií a finančných nákladov (Sk)
na záchranu ohrozených a chránených druhov*

Kategórie	záchranné prenosy rastlín a živočíchov		reintrodukcia rastlín a živočíchov	
	počet akcií	financ, náklady	počet akcií	financ, náklady
Národné parky	3	12 000	1	60 000
CHKO	1	1 300	2	40 000
Voľná krajina	6	15 600	25	207 000
Spolu	10	28 900	28	307 000

Prehľad o odchove vybraných živočíchov

Chovaných druh	Počet jedincov v chove	Počet odchovaných jedincov	Správca chovu
pstruh potočný	40 000	30 000	TANAP - stredisko genofondu rýb Východná
lipeň obyčajný	20 000	20 000	TANAP - stredisko genofondu rýb Východná
sokol rároh	10	4	Rozhanovce - VŠ Veterinárna
sokol sťahovavý	8	2	Rozhanovce - VŠ Veterinárna
drop veľký	12	-	SAŽP - pobočka Nitra CHN Dropie
korytnačka močiarna	36	-	SAŽP - pobočka Bratislava

36

*Počet umiestnených a do prírody vypustených živočíchov
v 9 rehabilitačných staniach Slovenska*

Prevádzka	Dravce		Sovy		Iné vtáky		Spolu	
	umiestnené		umiestnené		umiestnené		umiestnené	
	vypustené	vypustené	vypustené	vypustené	vypustené	vypustené	vypustené	
Správa TANAP	2	2	1	1	5	1	8	4
Správa NP Slovenský raj	2	2	1	1	-	-	3	3
SAŽP - pobočka Prešov	13	7	5	5	-	-	18	12
SAŽP - pobočka Žilina	3	2	-	-	3	-	6	2
RS Banská Štiavnica	53	16	3	2	-	-	56	18
SAŽP - pobočka Nitra	2	1	1	1	-	-	3	2
SAŽP - pobočka Bratislava	48	22	15	6	16	5	79	33
Správa CHKO Kysuce	3	2	6	5	2	2	11	9
Správa CHKO Strážovské vrchy	9	7	-	-	3	2	12	9
Spolu /9/	135	61	32	21	29	10	196	92

Spoločenské ohodnocovanie rastlín a živočíchov

Prínosom pre ochranu rastlinstva a živočíšstva bolo vydanie Vyhlášky MŽP SR č. 192/1993 Z.z. o spoločenskom ohodnotení vybraných častí prírody. U chránených druhov rastlín od roku 1958 a u chránených druhov živočíchov od roku 1965 sa takto všeobecne záväzným právnym predpisom pre celé územie SR upravili ich spoločenské hodnoty, vyjadrené v korunách. Ich uplatňovanie sa podľa vyhlášky vzťahuje na posudzovanie závažnosti konania, vypracúvanie znaleckých posudkov a expertíz. Keďže

vyhláška nahradila aj vyhlášku MK SR č. 174/1990 Zb. o spoločenskom ohodnotení stromov rastúcich mimo lesa, uviedli sa v nej aj spoločenské hodnoty stromov rastúcich mimo lesa pre obdobné využitie, ale aj pre rozhodovanie o rozsahu náhradnej výsadby za vyrúbané dreviny. **Z chránených druhov rastlín** najvyššiu spoločenskú hodnotu 2 300,- Sk za jedinca vyhláška určila endemitom - rumenica turnianska (*Onosma tornense*) a likovec muránsky (*Daphne arbuscula*), ktoré sa vyskytujú na určitých lokalitách v CHKO Slovenský kras a CHKO Muránska planina len na Slovensku. Spoločenskou hodnotou 2 300,- Sk za jedinca bol ohodnotený aj vzácny poniklec Zimmermannov (*Pulsatilla zimmermannii*) a prilbica chlpatoplodá (*Aconitum lasiocarpum*). Nad 2 000,- Sk za jedinca ohodnotili aj ďalších 24 druhov chránených rastlín. V rozpätí od 1 000,- do 1 999,- Sk sa nachádza 56 druhov chránených rastlín.

Spoločenská hodnota chránených druhov živočíchov, vzhľadom aj na závažnosť protiprávneho konania, bola stanovená vyššia. Najvyššie čiastkou 80 000,- Sk za jedinca boli spoločensky ohodnotené tieto druhy: zubor hôrny (*Bison bonasus*), sokol rároh (*Falco cherrug*), sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*) a všetky druhy orlov, okrem orla kriľavého. Hodnotu 70 000,- Sk určili orliakovi morskému (*Haliaeetus albicilla*), 50 000,- Sk kamzíkovi vrchovskému (*Rupicapra rupicapra*) a losovi mokradňovému (*Alces alces*). Spoločenská hodnota medveďa hnedého (*Ursus arctos*) vo výške 40 000,- Sk sa zrovnala so spoločenskou hodnotou dropa malého (*Otix tetrax*), dropa veľkého (*Otix tarda*), hadiara krátkoprstého (*Circaetus gallicus*) a háje červenej (*Milvus milvus*). Do rozpätia od 10 000,- do 40 000,- Sk zaradili 28 druhov živočíchov, vrátane bobra vodného a vydry riečnej. Spoločenská hodnota hniezd mravcov rodu *Formica*, ktorých veľkosť dosahuje priemer 4 m sa ohodnotila na 12 000,- Sk a v priemere od 4 do 5 m a viac na 20 000,- Sk.

U všetkých chránených druhov rastlín a živočíchov spoločenská hodnota rastie až o 300 %, ak sa vyskytujú v chránených územiach.

Spoločenská hodnota stromov rastúcich mimo lesa sa odlišila v závislosti od jednotlivých druhov a určenia, či ide o ihličnaté alebo listnaté stromy. U konkrétnych jedincov sa určuje podľa výšky dreviny a obvodu jej kmeňa vo viacerých skupinách. Medzi stromy mimo lesa boli zaradené aj nepôvodné druhy, teda cudzokrajné dreviny vysádzané v parkoch, alejách a podobne. Ich spoločenská hodnota sa zvyšuje, keď rastú napríklad v chránených územiach alebo ich ochranných pásmach o 25 až 200 %.

Sozologický status druhov fauny Slovenska (Jedlička a kol., 1993)

Skupina	Počet druhov	Počet rizikových druhov					Skupina	Počet druhov	Počet rizikových druhov				
		Ex	E	V	R	I			Ex	E	V	R	I
Protozoa	1000						Mantodea	1			1		
Porifera	5			1			Blattodea	11			2		
Cnidaria	8					1	Ensifera	49					
Turbellaria	100						Caelifera	61					
Trematodes	250						Psocoptera	51			7	2	
Cestodes	400						Mallophaga	178			4	3	
Gastrotricha	75						Anoplura	18			1		
Nematoda	1000*						Thysanoptera	125			20		
Rotifera	656						Heteroptera	896		8	4	80	
Acanthocephala	30						Auchenorrhyncha	456	1	10	6	8	
Gordiacea	15						Sternorrhyncha	1000		2	2	12	
Gastropoda	217	3	15	14	14	9	Megaloptera	3				1	
Bivalvia	23			3			Raphidioptera	9				2	
Annelida	240			2	1		Planipennia	84		2	5	3	
Tardigrada	300						Coleoptera	8000			144	22	
Pentastomida	2						Strepsiptera	25					
Aranei	800	18	80	138	128	14	Hymenoptera**	11000		32	5	93	
Pseudoscorpionidea	50			1	15		Trichoptera	250			3		
Opilioneida	40						Lepidoptera	4 000	9	23	65	1	
Acari	x*10 ³						Mecoptera	8			3		
Crustacea	395						Diptera	4 700			41	9	3
Myriapoda	255			3	2		Siphonaptera	86		1	3	9	8
PTotura	24						Bryozoa	9					
Diplura	19			1	4		Cyclostomata	3		3			
Collembola	280						Pisces	61	6	7	8	6	9
Thysanura	6			3			Amphibia	18		3	15		
Ephemeroptera	125						Reptilia	13		4			
Odonata	68	5	8	2			Aves	348	36	10	54	121	20
Plecoptera	106	1	6	2	1		Mammalia	93	4	15	37	1	
Dermoptera	6				3								

* veľmi nízky odhad

** sozologický hodnotená len časť blanokridlovcov

zvýraznené meno: skupina nebola sozologický hodnotená

zvýraznené číslo: odhad počtu druhov na Slovensku

37

38

39

40

41

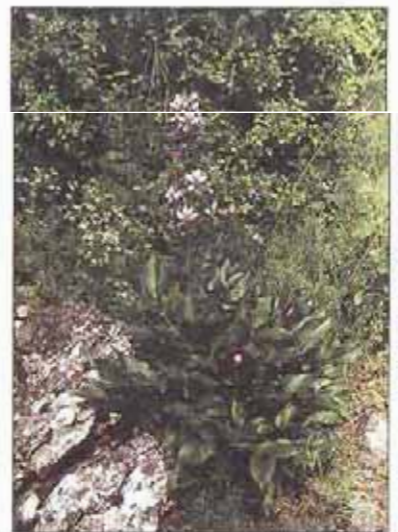
42

43

44

45